

Mente & Manu

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOLI AJALEHT

Kõrghariduse rahvusvahelistamine Eestis – kelle huvi ja vastutus?

5. veebruaril TTÜ-s toimunud konverentsil oli esindatud 22 Eesti kõrgkooli, Haridus- ja teadusministeerium, välisministeerium, migratsiooniamet, SA Archimedes, Briti Nõukogu, Eesti Üliõpilaskondade Liit, Kõrghariduse Hindamise Nõukogu, EL Komisjoni Delegatsioon, TTÜ üliõpilasesindus ja Eesti Inseneride Liit.

Milleks sellise intrigeeriva pealkirjaga konverents?

Sellepärast, et kindlasti on mitmetel rahvusvahelistamisega tegelevatel töötajatel mingil ummikmomendil tekkinud sarnane mõte: koba nagu poolkurt-täispipe labürindis – kuidagi kuuled teisi väljapääsu poole rühkijaid ja nühid vastavalt võimetele vooluga kaasa, aga valgust, kuhu poole liikuda, ei näe...

Vastuseta on rida küsimusi:

Mida me tegelikult mõistame kõrghariduse rahvusvahelistamise all? Mis on eesmärgid ja kuhu tahame jõuda? Milline on Eesti kõrghariduse rahvusvahelistamise poliitika? Kas see kuulub riikliku hariduspoliitika koosseisu? Milline on riigi ja ülikooli roll kõrghariduse rahvusvahelistamisel? Kelle huvi ja vastutus on Eesti kõrghariduse rahvusvahelistamine? Kas Eesti on nii rikas, et iga ülikool võiks kujundada oma rahvusvahelistamise strateegia ja kuidas see peegeldaks Eesti riigi kui terviku kõrgharidust? Kas Eesti kõrghariduse rahvusvahelistamine ei peaks olema koordineeritud ja ühistegevust sisaldav tegevus?

Kas Eesti kõrgharidus, arvestades meie pikaajalist kogemust sellel alal, ei võiks saada üheks eksportartikliks, mille arendamine samal ajal rikastab oluliselt kogu meie ühiskonda?

Palju maailmariike rahvusvahelistab juba aastakümneid koos muude eluvaldkondadega ka haridust.

Ameeriklased tegelevad sellega juba möödunud sajandi algusest. EÜ/EL maad said hoo sisse 70-datel – võttes vastu deklaratsioone, andes välja valgeid raamatuid ja aretades üha uusi strateegiaid. Ikka haridus-

alase koostöö arendamiseks ja rahvusvahelistamise süvendamiseks. Enamus soliidseid riike on välja töötanud ka kõrghariduse rahvusvahelistamise rahvusstrateegia ja seda korduvalt korrigeerinud vastavalt riigi arengule.

Eestis on küll viimasel ajal palju räägitud (kõrg)haridusest üldiselt, kuid rahvusvahelistamise suundadest või Eesti kõrgkoolide saavutustest sellel alal pole seni avalikult kokkuvõtteid tehtud.

Kuhu oleme jõudnud meie siin, Euroopa Liitu pürgival maal?

Peale 1995. aasta assotsiatsioonilepingu allakirjutamist hakkas Eesti osalema EL haridusprogrammides, milleks makstakse igal aastal teatud summa EL eelarvesse (2003.a. – 21, 91 mln krooni). Liikmeks võimaldab igaaastast üliõpilaste ja teadurite vahetust.

Haridus- ja teadusministeeriumi ettekandest selgus, et liikumine oli möödunud õppeaastal vilgas - välja 423 ja Eestisse 1145. Regulaatsioonid, mis aseksler Madis Lepajõe sõnul on valitsuse poolt vastu võetud mobiilsuse tagamiseks ja Eesti kõrgharidusesüsteemi ühildamiseks Euroopa kõrgharidusruumi suundumustega, peaksid looma head eeltingimused rahvusvahelistamise jätkamiseks. **Sõnum ülikoolidele oli, et oodatakse meiepoolset initsiatiivi.**

Samas tuli SA Archimedes esindaja Katrin Kiisleri ja Briti

Nõukogu esindaja Ursula Roosmaa sõnavõttudest välja, et mitmetes riikides (Taani, Soome, Norra, Rootsi, Holland, Saksamaa, Austraalia, Inglismaa) on initsiatiiv kõrghariduse rahvusvahelistamise suundade väljatöötamises tulnud just riigi tasandilt ja edusammud on tõesti kadestamisväärsed!

Välisministeeriumi esindaja Tiit Matsulevitš ütles oma esinemises, et „...globaliseeruv suhetekeskkonnas tähendab rahvusvahelistamine ennekõike võimalust laiendada teadmisi Eestist, luua eritasandilisi koostöövõrgustikke, tõsta akadeemilise vahetuse abil Eesti ühiskonna intellektuaalset taset... Riigi ülesanne on luua soodne poliitiline ja halduslik keskkond kõrgkoolide tegutsemiseks rahvusvahelises mõtmes. **Mida selgemalt kõrgkoolid oma soove määratlevad ja mida põhjalikum on nende poolt edastatav asjakohane teave, seda suuremad on edušansid.**

Selline lähenemine annab lootust, et lähitulevikus võib Eesti kõrgharidus rahvusvahelistamine siiski saada oma rahvusliku strateegia.

Väga sisukad ettekanded oma praktilistest kogemustest töid kuulajateni kahe suurema eraülikooli esindajad (EBS- Endel Laanvee ning Concordia Rahvusvahelise Ülikool - Tiiu Evert ja Kairi-Liis Ustav). Endel Laanvee rõhutas, et õppetegevuse kvaliteedi tagamiseks üheks oluliseks komponendiks on kõrge kvalifikatsiooniga

Olete oodatud Eesti Vabariigi 85. aastapäeva pidulikule KONTSEERT-AKTUSELE reedel, 21. veebruaril kell 11.00

TTÜ Nõukogu juhataja, professor Sulev Mäeltsemehe, ülpilasoorganisatsioonide ja korporatsioonide tervitused. Dokumentaalfilmi "Eesti Vabariik" esilinastus. Režissöör Georg Jegorov. Kontsertosas TTÜ Puhkpilliorkester Reet Braueri juhatusel

Koolitustellimuse prioriteedid – arvuti- ja tehnikaalad

Riikliku koolitustellimuse komisjon kinnitas 12. veebruaril riikliku koolitustellimuse prioriteetideks eeloleval õppeaastal arvutiteadused, tehnikaalad, tootmise ja töötlemise, bioteadused ning keskkonnakaitse.

Kokku kavandab haridus- ja teadusministeerium sel aastal esitada riikliku tellimuse 250 doktoriõppe lõpetajale, 750 magistriõppe lõpetajale 4+2 õppekavade süsteemis ja 2433 magistriõppe lõpetajale 3+2 õppekavade süsteemis. Veel tahab ministeerium esitada tellimuse 95 bakalaureuseõppe ning 2759 rakenduskõrghariduse lõpetajale, teatas ministeeriumi pressiesindaja.

2003.-2004. õppeaasta vastuvõtule eraldab ministeerium 119,4 miljonit krooni, millest 98,4 miljonit suunatakse avalikõiguslikele ülikoolidele.

BNS

õppejõud. Välisõppejõudude valikul on osutunud usaldusväärsemaks allikaks partner-ülikoolid.

Moodulõppe kasuks räägib Concordia kogemus, mille kohaselt välisüliõpilase keskmiseks deklareeritud koormuseks on 12-16 AP semestris.

Volli Kalm Tartu Ülikoolist tähtsustas ECTS kasutuselevõttu, õppekavade läbi paistvust ja mõistete ühitamist, mis on äärmiselt olulised eeldused ühinemaks Euroopa kõrgharidusrumiga.

Gunnar Vaht ENIC/NARIC esindajana nimetas **21. sajandit rahvusvahelise kõrghariduse sajandiks**, tuues esile kõrghariduse rahvusvahelistamise neli sammast:

- Transnatsionaliseerimine
- Rahvusvaheline kvaliteedi tagamine
- Regionaalne ja regioonidevaheline koostöö
- Rahvusvahelisele tööturule pakkumine

Konverentsi ettekanded kinnitasid juba varemalt ilmnud asjaolu, et arusaam rahvusvahelistamisest on erinev. Selleks oligi esmalt vaja algatada infor-

matsiooni vahetamine: väljendada oma arusaamu rahvusvahelistamisest, teostada nn.strateegiline positsioneerimine ja rääkida saavutatust. Oli vaja teavitada avalikkust sellest, et kõrghariduse rahvusvahelistamine on muutumas nii laiahaardeliseks ja kirjuks, et Eesti kõrgkoolid vajavad senisest enam koordineeritud tegevust ja riiklikku toetust.

Konverentsi planeerisime lõpetada ühisdokumendi vastuvõtmisega, kuid aeg sai otsa. Võeti vastu otsus, et kasutades kaasaja võimsat kommunikatsioonivahendit interneti, viime lõppdokumendi projekti sisse parandused ja võtame selle ka interneti teel vastu (Projekti saab lugeda artikli netivariandist).

Kõige olulisemas jõudsid kõik osalejad loodetavasti ühisele arusaamisele: koostöö on vajalik nii ülikoolide kui ka ülikoolide ja riigiasutuste vahel. Samuti selles, et Eesti kõrghariduse rahvusvahelistamine vajab ühtset riiklikku strateegiat.

Ülle Kaldre

TTÜ rahvusvahelise õppe keskuse juht

Sulev Mäeltsemees – mees omal kohal

Kui Eestis on viimasel paarikümnel aastal olnud vaja leida inimest, kes põhjalikult tunneks kohalike omavalitsuste problemaatikat ja oskaks anda nõu selle valdkonna strateegiliste otsuste tegemisel, on alati pööratud just tema, tänase TTÜ humanitaarteaduskonna regionaalpoliitika õppetooli juhataja professor Sulev Mäeltsemehe poole. 1970. aastal *cum laude* Tartu Ülikooli majandusgeograafina lõpetanud ja 1975. aastal sealsamas geograafiakandidaadi kraadi kaitsnud teadlasena on ta viimaseil kümnendil olnud tihedalt seotud Tallinna Tehnikaülikooliga, mille kõrgeima tööorgani - nõukogu - juhatajana ta tegutses 2000. aastast.

Teooriat toetas praktika

Esimest korda tuli ta Tehnikaülikooli tööle juba TPI ajal, töötades 1978-86 majandusteaduskonna teenindus-ökonomika kateedri juhatajana. Ent 1980. aastate teisel poolel, kui tollases ühiskonnas hakkasid puhuma värskemad tuuled, kutsuti ta toonasesse Teaduste Akadeemia Majandusinstituuti viima kokku omavalitsuste majanduslikku ja õiguslikku külge. Ta asus juhtima sotsiaalse infrastruktuuri ja regionaalökonomika sektorit. Päevakorralt tõusis Eesti kohalike omavalitsuste taasloomine ning Sulev Mäeltsemees oli nende reformide keskmes (1990 – 92 oli ta instituudi teadusdirektor).

"Kohalik omavalitsus on ju samuti teenindusliku funktsiooniga üksus," põhjendab ta enda kui majandusgeograafi siirdumist omavalitsuste probleemide juurde. Majandusinstituudist kujunes ühtlasi oluline keskus IME programmi väljatöötamisel ning temal tuli selles vastutada kohaliku ja regionaalse tasandi probleemide lahendamise eest.

Kui hakati aga taastama Eesti omavalitsuste süsteemi, nimetati Sulev Mäeltsemees Ülemnõukogu Presiidiumi juurde moodustatud vabariikliku haldusreformi ekspertkomisjoni esimeheks.

Teooria ühendamisel praktikaga kujunes loogiliseks jätkuks omavalitsussüsteemi taasloomisele paberil ja teadvuses elulähedane saadikutöö Tallinna linnavolikogu kahes koosseisus 1989-96, sealhulgas mitu aastat volikogu aseesimehena ja 1992 – 93 ka esimehena.

"Pidasin kuulumist volikogusse ja selle komisjonidesse ülimalt vajalikuks ka oma uurimistöö jaoks. Tõljal polnud ju saada mingit väliskirjandust regionaalpoliitika küsimustes. Kõigi meie teoreetiline ettevalmistus oli üsna nigel. Üksnes osalemine omavalitsuse praktilises korraldamises võis anda ettekujutuse selle ala tegelikust probleemidest," põhjendab ta enda osalemist kohaliku võimuorgani töös.

Eesti omavalitsussüsteemi vaimne isa

Märkimisväärne oli professor Mäeltsemehe roll Eesti Vabariigi Põhiseaduse kohalike omavalitsuste osa

IDEED VAJAVAD RAKENDAMIST: Sulev Mäeltsemees on veendunud, et teadlase ja õppejõuna kogetu võiks ära kuluda ka Eesti riigi huvides, seepärast kandideerib ta eelseisvatel Riigikogu valimistel.

kujundamisel, kus ta oli üheks kolmest põhiüksusest.

Töö haldusreformi ekspertkomisjoni esimehena võimaldas aga oma silmaga jälgida uuenenud Eesti omavalitsussüsteemi tekkimist, nõnda on ta reaalselt olnud kõigi Eesti omavalitsussüsteemide sünni juures.

"Kõigi peale Paldiski, mis 1993-96 oli veel Keila linnaosa, kuid sain osaleda sellegi linna staatuse õigusliku regulatsiooni loomisel," täpsustab ta.

Hiiglasliku töö eest Eesti omavalitsussüsteemi taasloomisel pälvis Sulev Mäeltsemees 2002. aastal president Arnold Rüütililt Valgetähe IV järgu teenetemärgi.

Järgnes töö Eesti Haldusjuhtimise Instituudis, mille esimene rektor ta oli. Esialgne mõte oli kujundada instituut Eesti avaliku halduse arengukeskuseks ning muu maailma avaliku halduse teooria ja praktika maaletoojaks. Paraku nõnda ei läinud ning instituut taandus praktilise täienduskoolituse pakkujaks.

1997 lahkus Sulev Mäeltsemees sellest instituudist ning kandideeris järgmisel aastal edukalt Tehnikaülikoolis väljakuulutatud konkursil regionaalpoliitika professori ametikohale.

"Küllap polnud ülikooli nõukogu mind vanast ajast unustanud, olin 1979. aasta üleliidulise rahvaloenduse ajal TPIis üldvastutajaks, ja see töö tegi mind kähku tuttavaks suure ülikooli kogu rahvaga," põhjendab Mäeltsemees enda valimist nõukogu asejuhatajaks ja seejärel juhatajaks. Juba kolmandat aastat tuleb tal nüüd koostöös rektor Andres Keevallikuga korraldada ülikooli strateegilise juhtimise kogu vastutusrikast tööd.

Mäeltsemees ise hindab nõukogu viimaste aastate tegevust väga pingeliseks seoses uutele õppekavadele ülemineku ettevalmistamisega. "Tihtilugu tuleb aga tegelda asjadega, mida võiks ära otsustada märksa madalamal tasandil," on ta kriitiline. Ühtaegu kiidab ta nõukogu liikmete ja eriti selle komisjonide efektiivset tööd ning hindab õhkkonda demokraatlikuks ja otseuseid konsensuslikeks.

Teadlasena loeb Mäeltsemees end ise individualistiks, kes naljalt ei taha kuuluda teaduslike kollektiividesse. Ühtaegu naudib ta nõukogu kui kollegiaalse organi tööga kaasnevat võimalust loomingu-

liselt läheneda otsuste langetamisele ja pealtnäha vaid nüansside muutmise saavutada neis suurt efekti.

"Vähemalt 30 tundi nädalas kulub mul nõukogu asjadega tegelemiseks," on tema lühike hinnang.

Hõivatud mees

Intervjuule järgnenud päeval ootas professor Mäeltsemeest ees järjekordne Euroopa-reis. Strasbourgi lähedal kogunes Euroopa Nõukogu kohalike ja regionaalsete omavalitsuste kongress, kus tema on eksperdiksi Eesti poolt. Viimati, detsembris arutati seal valla ja linna vara ehk munitsipaalomandi kasutamist. Seegi tegevusala annab Mäeltsemehe sõnul palju juurde tema põhitööle õppejõuna, kasu on nii lävimisest kõigi nõukogu paljude liikmesriikide kõrgetaritud asjatundjatega kui ka hulga raamatute näol, mida saab oma tudengeile sealt kaasa tuua.

Tõsiseid ülesandeid on teisigi, näiteks Vabariigi Presidendi Akadeemilise Nõukogu riigihalduse ja kohaliku omavalitsuse komisjoni liikmena, siseministeeriumi kohaliku omavalitsuse seadusandluse töögrupi liikmena või siis Riigikogu seaduseelnõude ekspertiinina – viimati jaanuaris hinnates Tallinna kui pealinna staatust määratleva eelnõu sisu. Oma osa on professor Mäeltsemehel selleski, kui Riigikogu erakorralisel istungil 25. veebruaril muudab esmakordselt meie uemas ajaloo riigi Põhiseadust, pikendades kohaliku omavalitsuse valimiste perioodi kolmelt nelja aastaks.

Teadust Eesti riigi ja rahva jaoks

Sulev Mäeltsemees muutub väga tõsiseks, kui jutuks tuleb eesti teaduse rahastamine. Eriti pahandavad teda teaduskompetentsi nõukogu mõningate esindajate väljaõeldud väited, nagu oleks selle seltskonna esialgse otsusega sihtfinantseerimisest ilma jäetud vähem võimekaid teadlasi.

"Kas peaks see tähendama, et kui esialgset otsust ministeeriumis muudeti, siis anti sellega raha ikka neile samadele vähemvõimekatele!? Niisugune lähenemine teadusra-

hade jagamisele on olemuslikult taunitav," pahandab professor Mäeltsemees, kes ise seekord taotlust ei esitanud. Küll aga on ta varem kokku pörganud suhtumisega, kus otsustavaks kuulutatakse mingid teadlaskonna-sisesed suhted ja väärtushinnangud ning unustatakse hoopis Eesti riigi ja rahva huvid. Esimesel kohal peaksid rahastamisotsuse langetamisel tema meelest olema ikka Eesti strateegilised huvid ja alles kuskil tagapool endasse sulgunud teadlaste ja uurimisgruppide erahuvid.

"Kui keegi tegeleks Eestis avaliku halduse korralduse uurimisega Indias või Iraagis, küllap hinnataks teda siis sellises nõukogus toetuse vääriliseks, kui aga tegelda Eesti enda regionaalpoliitika põletavate küsimustega, siis on üsna tulutu loota tänastelt otsustajatelt mingit mõistmist," toob Mäeltsemees ehmatava võrdluse.

Eelmisel nõukogu koosolekul valiti TTÜ esindajaid Eesti Teadusfondi Nõukogu alaliste komisjonide esimeeste kandidaatideks. Kui varem toimus komisjonides valimine demokraatlikul põhimõttel valijameeste poolt, siis nüüd on otsustamine antud taas kitsa seltskonna ehk Teadusfondi Nõukogu pädevusse. Otsustajate ring tõmbub üha koemale.

Või teine näide: Eesti tellis omal ajal tervishoiusüsteemi arengukava Rootsist, mille järgi on hakatud Eesti tervishoiuasutuste võrku totaalset kontsentreerima. Miks ei usaldatud eesti oma teadlasi, ehkki sealsamas Rootsis on samasugusel põhimõttel toimuvat reformi hakatud nüüd nimetama "Göteborgi katastroofiks"!

"Loodusteadlastel ei õnnestu teatavasti maavärinaid importida, miks aga soodustatakse seda sotsiaalvaldkonnas?" ironiseerib professor Mäeltsemees.

Ja mis on veel südamele? See et Riigikogus napib inimesi, kellele oleks ettekujutus tänase haridussüsteemi toimimisest, eriti kõrghariduse osas, ja kogemusi vastava õigusloome vallas, sellest ka üha kehvemaks muutuv haridusseadusandlus. Ehk Socrates ütluse järgi: poliitika on teadus ja sellepärast poliitikat peaksid tegema vaid teadusi tundvad inimesed.

Viimane drastiline näide seadusandja taolisest apstust on ülikooli- ja täiskasvanute õppe seadus, mis näeb kaugõpet ette küll gümnaasiumi tasemel, aga mitte ülikoolides!

Küsimusele, kuidas on aga lood pealekasvuga tema enda eriala noorte uurijate seas, vastab professor Sulev Mäeltsemees ilmse rahuloluga, et neid on ikka hakanud tulla, ka oma õppetooli. Ühtlasi loodab ta, et just nende abi ja ideedega suudetakse Eesti ühiskonda nii arendada, et ka meie rahva sündivuse kõver hakkaks ükskord taas hoogsas kaares tõusma.

Vestles
Mart Ummelas

Ameerika, Ameerika!

prof Mihkel Kaljurand

3

Vt ka M&M nr 3 - 4

Selle laupäeval sai siis ka Lõuna-Illinoisi Jackson County ühel kõrvalteel Eesti maailmakaardile pandud. Tundsin ennast misjonärina, kuid erinevalt meie eelmisest presidendist surusin maha soovi Eesti kaarti millelegi unikaalsemale kui Chautauqua Road'i teeveerele joonistada – meie kaliibrid olid lihtsalt liialt erinevad. Nii jäi mu kaasvestleja gloobus sodimata. Muidugi ei vähendanud erinevused ja puudujäägid meie geograafilistes arusaamades vastastikuseid sooje tundeid ning ka mu kaasvestleja naine liitus hoogsalt žestikuleerides vestlusesse ja mind juhutati õigele teeotsale.

Edasi laks tee läbi metsa, mida nimetatakse millegipärast "Shawnee National Forest". Kohanimedes nagu Chautauqua või Shawnee peegeldub asjaolu, et enne kui valged farmerid 19. sajandil ennast siiakanti asutasid, elasid neis metsades mitmed indiaani hõimud, kes lõpuks sunniti minema kolima. Indiaanlaste kannatuste mälestamiseks läheb läbi Shawnee rahvusliku metsa "pisarateraja" nimeline matkatee. Ainult nimed ongi veel jäänud indiaanlasi meenutama.

SIUC lehest loen, et praegu õpib koolis 21 000 tudengi hulgas 60 *native americans'i* (st indiaanlasi ja eskimoid), seega pole nad lõplikult kadunud ja praegu naudivad nad ilmselt kõikvõimalikke privileege (näiteks neile eraldatud konkursiväliseid vastuvõtukvoote), mis tulenevad ilmselt Valge Ameerika süü- ja võlatundest. Samu privileege naudivad ka mustad, kuid sellest on ilma jäetud asia-

did, kes vastasel juhul tänu oma intellektuaalsetele võimetele ja tööharjumustele tõrjuksid ülikoolidest ilmselt kõik muud rahvad välja.

Sellisest "diskrimineerimisest" võib aru saada. Suur osa kriminaalkurjategijaid Ameerikas on ju ka mustanahalised mehed, samuti teismeliste vallasemade enamik on mustad neiud, ja loomulikult on parem hoida neegreid *campuses*, kui jätta nad slummidesse. Lõppude lõpuks on ka lootust, et mõnest tuleb selline lugupeetud tegelane nagu Colin Powell või Condoleezza Rice.

Mustanahalised kui praktiline probleem

Indiaanlasi ma siiski SIUCi peal ei näe rohkem kui ühte patsikesega noormeest, kes omaette tudengikeskuse uksele suitsetab. Mustanahalised on minu jaoks aga praktiline probleem. Nad on SIUCi tudengite seas enamuses. Ma uurisin tuttavate käest, miks mustad nii imelikult räägivad. See pidavat olema nende slummi släng - *ebony*. Sellega distantseeruvad nad valgetest. Kui aga inimõiguslased tahtsid seda ka koolidesse juurutada, siis mustad üksmeelselt keeldusid. TVs räägivad seda ainult neegermuusikud, diktorid aga mitte kunagi.

Hommikul tuleb minuga koos bussi peale noor ema oma šokolaadipruuni poisiga, kelle nägemine vist iga naise südame sulataks, sest ta on nii *cute*. Poiss on tujukas ja jonnib nagu lapsed ikka, kui emme ta lehehunnikus sobramise katkestab ja bussi tõstab. Rätikutesse mähitud

Küla tavern

mosleminaist see kisa segab ja pahaselt tõstab ta oma pilgu kvantmehaanika õpiku lehekülgedelt. Samas bussis läheb sageli kiljumiseks ja esimene kord, kui mu selja taga neegrineiu *jzees!* karjatas, arvasin, et olen kohe kuriteo tunnistajaks, kuid ei, Carbondale on väga rahumeelne koht. Hoopis mobiilikõne oli alanud. Neegriplikad on siis lõpuks kaasaegsed sidevahendid avastanud. Kõnede sisu, mida mustad tudengid kõikjal pidasid, oli vali ja selgelt artikuleeritud, kuid jäi mulle enamasti selgusetuks, sest kogu infot vahetati ainult sellesama *jzees* abil, millele neegernoorkid tõid vaheldust neljapäevase sõna abil, mida ma siinkohal siiski üles tähendada ei tahaks. Et nii saab infot vahetada, seda mäletasin oma sõjaväeteenistuse ajast, kus ka kogu info kodeeriti paari kolme-neljapäevase tataripäritolu sõnasse. Siin aga mu armee kogemusest abi ei olnud ja neegrite mured jäidki mulle segaseks. Siiski, ilmselt on põhimure nende "diskrimineerimine".

Ülikoolilehest, kus kasutati rohkem sõnu, sain lugeda, kuidas kolm musta psühholoogiatudengit andis peale eksamil läbikukkumist professori kohtusse, sest test oli nende meehest rassiliselt vildak. See oli

liiast isegi artikli autorile, mustale ajakirjandustudengile, kes kirjutas, et õppida tuleks ikka ka. See banaalne tõde ilmselt minoriteetidele ei sobi. Kuna keemiateaduskonnas pole võimalik rassiliselt vildakaid eksamiküsimusi koostada – moolarvutused on nahavärvi suhtes neutraalsed – siis keemiateaduskonnas oli üksainuke must üliõpilane ja kõigi tunnuste järgi mitteameeriklane. Hiinlastel pole eriti palju tagauksi ja seega on kõva töö nende jaoks ainuke pilet edule Ameerikas ning vähemalt keemiateaduskonnas nad seda ka kasutavad.

Maantee nõuab ohvreid

Pidasin arvet, mitmest allaaetud oravast olen mööda sõitnud. Kümme-kond tuli täis. Kilpkonn, kes üle tee roomas, oli igatahes veel elus. Siis nägin ühte kummalist elukalaipa, kelle kallal üks vares parasjagu maiustas. Kihutasin varese minema ja tegin pilti: elukas oli ilmselt opossum. Kahjuks elusast peast ma opossimeid ei näinudki, kuid ilmselt ei ole nad nii väärtuslikud olendid, et üks kohalik farmer nende pärast oma autot vaevuks pidurdama.

Järgneb

TTÜ-le hinnatuimad karikad

Eesti Akadeemiline Spordiliit sai 15. jaanuaril 11-aastaseks. Seda tähistati Eesti kõrgkoolide töötajate turniiriga, mille läbiviimine usaldati TTÜ Spordiklubile. 9. jaanuaril toimusid meie spordihoones ägedad võistlused korv- ja võrkpallis ning males. Aasta tagasi võistlesime Tartus, sealt tõime koju korvpalli- ja malekarika, nüüd pidime need küll loovutama, aga saime tugevas konkurentsivälises üldkarika nii spordialade arvestuses kui ka osavõtjate arvu poolest.

Väga tubli olid meie korvpalliklubi Kapa, kes osales kahe võistkonnaga. Egas asjata harjutata 2 korda nädalas! Kõige rohkem oligi võistkondi korvpallis, kokku üheksa, võidutses aga Kaitseväge Ühendatud Õppeasutuste töötajate meeskond meie ja TPÜ ees, teine võistkond sai 6. koha. Tartu Ülikool viis koju võrkpalli ja male alavõidu, jättes meid mõlema alal teiseks. Korvpalli vabavisetes oli kõige täpsema käega Viktor Viktorov (TTÜ) minutiga 14 tabamust.

Spordivõistluste pidulik lõpetamine toimus Glehni lossis, kus kuulutati ka välja parimad üliõpilassportlased aastal 2002. Gerd Kanterile (TTÜ KMK – lõpetanu) meestest ja Olga Aleksejevale (TÜ) naistest anti üle preemiakarikad. Meie üliõpilastest pälvis veel tunnustust Tanel Pärss karates. Suure elamuse said kõik lossis viibijad Tehnikaülikooli Meeskoori ansambli *After6* esinemisest.

Tartu Ülikooli korvpallimeeskonnas mängis ka rektor Jaak Aaviksoo, kes on EASLi president. Avasõnas märkis härra Aaviksoo, et lisaks laboratooriumitele ja auditooriumitele peaks ülikoolidel olema enam spordisaale ning seeläbi ka rohkem elutervet sportimist nii tudengite kui ka töötajaskonna seas.

Spordiklubi tänab kõiki, kes aitasid kõrgkoolide töötajate turniiri edukalt läbi viia. Kiidusõnu korraldajatele jätkus.

Aino Voltri
Spordikeskus

Ajalehe *Mente et Manu* toimetuse otsib KUJUNDAJAT-KÜLJENDAJAT.

Töö osalise või täistööajaga alates märtsist 2003.
Lähema info saamiseks palume pöörduda TTÜ avalike suhete osakonda (ajalehe toimetusse)
Ehitajate tee 5, I-214, tel. 6203590, 6203615
(e-post: raulka@staff.ttu.ee või martu@staff.ttu.ee).

M&M Toimetuse & kontakt

Tallinna Tehnikaülikooli ajaleht *Mente et Manu*

19086 Tallinn, Ehitajate tee 5 (I-214), faks 620 3591

Toimetaja

Mart Ummelas
tel 620 3615

e-mail: martu@staff.ttu.ee,
www.ttu.ee/ajaleht/

Küljendaja

Reimo Leedjärv

Eurovisioonile edutati Rokirüütliid

Tulevik on ennast Kitarride Tähtkujust, Kollase Süntesaatori aastalt end meile avanud, sedapuhku Vaiko Epliku looga "Eighties Coming Back". Teekon-na Riiga, eurolaulude rändaltarile võtab eelvooru välisääletajate toel ette Kohila ansambel "Claire's Birthday". Huvi-listeni on jõudnud ka nende uus laseralbum "Future Is Now!".

Hääletustulemina edestati meie eurolaulikute romantilist ballaadi "Know What I Feel" küll vaid ÜHE punktiga, Koit Toome esitust toetamas nii Evelin Samuel kui Maarja. Et esinduskolmikul euroteed juba mitmel korral ka käidud, oligi põhjus, miks ka nemad ise lahenduse üle rõõmsad olid.

Miskit aga on meie jaoks nüüd sel aastal teisiti, kui seda loota julgesime. Eurospetsialistid olid kindlad, et taolise rokiliku lahendusega edu saavutada võimalik ei ole. Fännid olid julgemad, suutes edutada mitmes küsitlustabelis ansambli liidripositsioonile.

Erilaaduse otsinguil esituslaadidega eksperimenteerides aga võiksime 9 satelliitlool puhul suvaliselt muusikuid vahetada, ning erinevused oleksid kõlaltulemustes vaevumärgatavad. Kuid võiduloos on midagi jälgendamatu – ehe vaimkondlik ansamblitunnetus.

Eurokatlas võrtsika laululeeme valmimise reeglite olemine aga juba kaunikesti selgeks saanud. Tunnustuse-na on meie laulusaadikud mõnda aega juba Eurovisiooni esikümnes. Ilmselt oluline on oskus rakendada just televi- andis mõjuvaid efekte, mis on fikseeru-

vad tillukesel kodulaulaval, et tekitada meelde jäävat kontakt esinejatega ning luua vajalik usaldusliini, et telefonitsi oma toetus teele saata.

Kuid iga menukas ettevõtmine vajab edenemiseks ja edasiseks püsijäämiseks värskendavaid muutusi. Asjaolude kujunemisel on visiidil turvalistesse 80-ndaisse küllaltki suurel hulgal toetajaid. Ootused tavaolustiku mõtelistele muutustele töid ka lätlaste esindusloos särtsaka F.L.Y. ulmelise tervituslooga "Hello from Mars". Kuid hiljutine traagiliselt lõppenud kosmosesüstiku lennu taustal tunduvad siitkandist maisemad unistused vast hingelähedasemad.

Meie kodusest hääletusringist rahvalemliku tiitli pärvinud Vanilla Ninja taandas sedakorda aga ilmselt loo tekstiline külg - flirt Kung Fu suunas Euroopas paraku enam kirgi ei küta. Ehk õnnestuks lugu "Club "Kung Fu"" Aasiase edutada, et leida laiemat orbiiti. Paraku on igal pool aga just stilistilised nüansid kaalukausi otsustajad. Näiteks kunagisel Aneka menulool "Japanese Boy" toetus efektne instru-

Ulo Jõsing, ETV

mentaalraas hoopiski Hiina folkloorile – ja lugu ei saavutanud tunnustust kummalgi turul.

Eurovisioonil on aastatega õnnestunud luua ühismeele loominguise ringkonna suunitlus, kus pole kohta staaritsemisele, edetabelikultuurile, jonnakatele dirigentidele ega kõikeeadvatele laivatele muusikakriitikutele. Hinnanguid andvad otsustajate liinid on viidud ainumaksvate, kodusest ringkonnast virgivate spetsialistide kätte, mis garanteerib põnevil tagasisideme telefonitsi. Et üritusele on samas suudetud kindlustada külluslik materiaalne baas, rajada vastavad tehnilised ühenduste, kaasata riiklikud telejaamad, on juba tegemist isepäiselt liikuva elurõõmsa sõpruskonnaga. Sõprus kui riigipiire ületav nähtus on aga analüüsimatu, mida ei tekita ei käsu ega tahte peale. Vaid ühise tegevustiku arenedes

virgub edetabeliteväline ühismeelsus. Tullakse kokku avaras suhetusmõõdukus, kümmele eedates hingelumavates koduseltsõdu-sates helivoogudes, luues ka üha uusi intrigeerivaid ühendavaid ametiliine tulevikuliste võimalustega.

ETV meeskond Juhan Paadami eestvedamisel on aastatega suutnud luua arvestatava partnerluse tolle sõpruskondliku liikumisega. Meile kõigile oli loodud võimalus vahvasti koostustida telemaja studios.

Muusikarahvuse üha edasiveerevas eurovankri snooblikult uuenevas lihtreeglitikus ilmselt saame just sel moel mõistatuslikku euroopalikku ühismeesust ja sõltumatut trotsimeelt kõige mugavamal moel ergastada ja koos hoida.

Virisejate Parteisse kuuluvad muusikategelased on aeg-ajalt proovinud ju kogunite paralleelselt käima panna nende poolt ülistatavas reeglitiku minikonkursse, kuid seni on häabunud nood kõik. Muusikaline europäike on aga suutnud visalt valgustada oma toetajakonna lootustest virgivat hingeruumistikku, tuues seletamatu ühismeesust turvalisust meie kodustesse olemistesse.

Nagu valimishääletuste puhul juba tavaks saanud, napsab teadagi Eurovisioonil võiduloorberid taas järjekordne koduseltsõdu rütmika kandja, rõõmsameelne Tundmatu Uus-tulnuk.

Riho Baumann

Kommentaari: Rokitaat Riho Baumann, kes eraelus töötab TTÜ raamatukogus jätab tagasihoidlikkusest mainimata, et osales ise võitjaloo esituskliipis ja ning juhatas Vaiko Epliku ja "Claire's Birthday" esinemise sisse ka ETV studios.

Briti-pop Kohila moodi

Vaidlen oma vanale kolleegile Riksile (Baumannile) kohe kindlasti vastu. "Claire's Birthday" on vähemalt Eurolaulu võitnud nostalgilise "Eighties Coming Back" põhjal Rockirüütli seisusesse tõstmiseks ilmselgelt liiga lahja. Rock on raudselt midagi muud, kui kõrvu pehmelt paitav raadiosõbralik briti-pop.

Loomulikult olin ka mina üllatunud, et Vaiko Eplik võitis. Nagu mõningad ennustasid, tuligi pauk luuavarrest, täpsemalt mikrofonijalast, mida Eplik kordagi lahti ei lasknud ja mille najal ka põlvili laskus. Epliku vanast kampsunist (Pihlamäe tähelepanek – toimetaja märkus) on ajakirjandus oma isu täis naernud ja nüüd on aeg seda noort meest uue nurga alt vaadata. Olen ajakirjanduses juba kommenteerinud nn kesktee-laulude edu valemite, mis seisneb keskmiste punktide ühtlases kogumises, mis ka CB võidule viis. Ma ei taha öelda, et selline tee oleks vale. Võit on võit!

Minu käest küsitakse, kas Eplik oma tagasihoidliku lavakujuga pääseb Riias mõjule. Minu praegust trendi järgiv ennustus on kahjuks kahtlev. Mõõdunudaastane

võitja Marie N võitis just efektse ja teistest erineva lavashow'ga. Aasta enne seda olid laval must mees koos noore valge poisiga. Kas neil oli show? Meenutage ikka nende taustalauljaid-tantsijaid, kes tegid suurepäraselt tööd lisades laulule pauert!

Jah, Benton-Padar olid samuti tagasihoidlikult riides, kuid nende eduvalem – noor-vana ja must-valge löi aastal 2001. Läti "Brainstorm" oli aastal 2000 samuti laval silmapaistmatutes riides, kuid meenutagem Renarsi oskust publikuga suhelda, neid oma karismaga lummata. Mis peaks lööma aastal 2003? Ilmselt mitte riietus à la Marie N. Kas selleks uueks nipiks saab rõhutatult odav kampsun?! Kahtlen siiralt. Ärgem unustagem, et Eurovisioon on siiski tele-show, mida kõigepealt haaratakse silmadega, seejärel kõrvadega.

Ma ei pane muusika olemasolu pahaks, kuid liiga tihti on veiderdavad saksa klounid saanud oma "laulude" eest lubamatult kõrgeid kohti. Õudseim neist oli kindlasti Guildo Horn 1998. aastal, mil mees ahvina mööda lavakonstruktsiooni turnis. Kriiskav laul tõi ometi 7. koha. Et komplekt täiuslikum oleks, nimetan veel

Guildo taustarühma nime "Ortopeedilised Kingad". Show oli, laulu mitte. Selles kontekstis soovitan "Claire's Birthday" meeskonnal oma lavalisele tegevusele siiski mõelda. Lootus, et maailm võtab mikrofonijala ümber väänleva Burt Reynoldsiga sarnaneva noormehe vaimustushõisetega oma sülle, on pea olematu. Kuigi, Eurovisioon on ettearvatu ja sealgi võib luuavarrest pauk tulla, oleks minu arvates mõistlikum luuavarrele (kui nõia sõiduriistale) teist korda panna mitte teha. Magagem pea kaineks ja alustagem mõttetööd, kuidas panna laul suurel laval elama.

Samas peab säilima poiste omane orgaanilisus. Ei saa neid lihtsalt brokaati riietada ega laval saltosid viskama panna.

Loodan, et CB Riias ikka esikümnesse satub, siis oleme ka järgmisel aastal huvitavate valikute ees. Kes seda suurt võitu enam ootakski? Või siiski...

Olavi Pihlamägi
kultuuritöötaja

PS. Kui tahate meie majast CB fänni leida, astuge läbi kantseleisti. Sealne sõbralik naiskond on oma poolehoius andumuse piiril.

M&M Sic!

19. veebruar

* Kell 9.30 külastab TTÜd hr Eberhard Schierschke Saksamaalt, kes tutvustab huvilistele *HERTIE-Stiftung*. Fond pakub mitmeid stipendiumiprogramme nii kraadiüliõpilastele, teadlastele kui õppejõududele, ükskõik millises akadeemilises valdkonnast. Fondi tegevusega saab eelnevalt tutvuda internetis aadressil: <http://www.ghst.de>

* Kell 9.30 – 16.00 VI õppehoone fua-jees ja auditooriumis 114 doonoripäev.

20. veebruar – 5. märts

Ülikooli fuajees on juubelinäitus „Rektor Andres Keevallik 60“.

21. veebruaril

Tartus toimub Eesti Infotehnoloogia Sihtasutuse korraldamisel ja Hollandi Kuningriigi Tallinna Suursaatkonna toetusel konverents "Eesti e-ülikool 2003". Osalevad õppeprorektor Jakob Kübar-sepp, akadeemilise personali ja TTÜ avatud ülikooli esindajad.

21. – 22. veebruar

Erialakeele õppe kvaliteedi kindlustamise konverents (*Quality Assurance in Language for Specific Purposes*).

21. – 23. veebruar

Harjumaal Vihterpalus TalveAka-deemia -nimeline üliõpilaste teaduskonverents, kus esitletakse ka Eesti üliõpilaste parimaid ideid keskkonna kaitseks.

Frangas non flectes

Murdu, aga ära paindu